

Geert-Jan
Roebers

Soorten schat

Kindercanon van de natuur
in de Lage Landen

met illustraties van
Pieter Fannes

Inhoud

<i>Leuk kennis te maken</i>	<i>7</i>	<i>Slootdieren</i>	<i>83</i>
<i>Aan de slag!</i>	<i>9</i>	<i>Gewassen</i>	<i>91</i>
<i>Buurthomen</i>	<i>11</i>	<i>Watervogels</i>	<i>99</i>
<i>Buurtvogels</i>	<i>19</i>	<i>Wilde homen</i>	<i>107</i>
<i>Buurtplanten</i>	<i>27</i>	<i>Zoogdieren</i>	<i>115</i>
<i>Insecten</i>	<i>35</i>	<i>Struiken & klimmers</i>	<i>123</i>
<i>Tuinbloemen</i>	<i>43</i>	<i>Strandvondsten</i>	<i>131</i>
<i>Veel- en nulpoters</i>	<i>51</i>	<i>Schatten</i>	<i>139</i>
<i>Groene sprieten</i>	<i>59</i>		
<i>Plattelandsvogels</i>	<i>67</i>	<i>Mijn schatkist</i>	<i>147</i>
<i>Paddenstoel & co</i>	<i>75</i>	<i>Register</i>	<i>151</i>

Leuk kennis te maken

Als je de natuur in gaat, is het alsof je een taal hoort waarvan je geen enkel woord begrijpt. Wil je die taal verstaan, dan moet je ergens beginnen. Waar? Bij dit boek.

In dit boek staan meer dan honderd soorten uit Nederland en België: vogels, planten, insecten, zeedieren, paddenstoelen en nog meer. Het zijn de soorten die je het vaakst ziet, omdat ze veel voorkomen of omdat ze je aandacht trekken.

Over een tijdje zul je merken: hoe meer planten en dieren je kent, hoe leuker het wordt. Je komt steeds meer bekenden tegen. Uiteindelijk ga je het juist leuk vinden als je een ónbekende soort ziet. Daarmee wil je dan kennismaken, net als met een nieuw gezicht op school.

Dat is het mooie wanneer je soorten leert kennen en herkennen. Dat je steeds meer gaat zien. Je zult ontdekken dat de natuur al direct voor je voordeur begint.

Aan de slag!

Je kunt nu beginnen met soorten leren. Maar met welke begin je dan? Dat maakt eigenlijk niet uit. In *Soortenschat* staan ze op een volgorde omdat het een boek is, maar de soorten zijn allemaal even belangrijk.

Wil je een soort snel in het echt zien, dan kun je het beste met een buurtsoort beginnen. Die soorten staan – niet helemaal toevallig – vooraan. Maar als je – wel toevallig – morgen een dag naar het strand gaat, begin dan vandaag met een strandvondst.

De kans is groot dat je dieren leuker vindt dan planten, maar dat kan veranderen als je wat meer planten leert kennen. Het voordeel is dat ze niet weglopen. Je kunt ze van dichtbij bekijken, een foto van ze maken, ze besnuffelen en aanraken. Met vogels gaat dat moeilijk. Om die echt goed te bekijken heb je vaak zelfs een verrekijker nodig. En bij wilde zoogdieren moet je het meestal doen met een glimp of spoor. Ga niet naar ze op zoek, maar wacht tot ze toevallig op je pad komen.

Het belangrijkste is dát je begint. Leer elke dag een soort of elke week een stel. Kijk maar wat voor jou het beste werkt. Maar doe de eerste in ieder geval vandaag.

Succes en veel plezier!

Handig om te weten waar en wanneer je moet zoeken.

Bij de streepjes staat waaraan je de soort kunt herkennen. Een checklist.

Iep
De iep is een vrolijke boom. Hij strooit met confetti en daarna maakt hij lekker slordige bladeren. Handig, want zo kun je hem herkennen.

waar? Vooral in steden, ook langs wegen en in de natuur.

het jaar. De bloempjes komen na de winter, de 'confetti' (met de zaadjes) vroeg in de lente. Pas daarna komen de bladeren. In de herfst worden die geel en vallen ze af.

als een visgraat

De bladeren voeden vaak ruw aan. Ze staan om en om.

als een zaag

scheef aan de steel

zaadje

papierdun vliesje, eerst groen, daarna lichtbruin en droog

einde winter

Een kale eindtak met zijtakjes lijkt op een visgraat. Vroeg in de lente komen er toefjes roodbruine bloempjes uit de bolle knopjes.

» niet verwarmen met...

De bladeren van de 'haagbeuk' lijken op die van de iep, maar zitten niet scheef op de steel. En die boom maakt geen confetti, maar zaden met vleugels.

*** onthouden**

De bladeren vrolijk scheef, strooien met confetti: dat klinkt als een feestje. Dus iep-iep-iep... hoera voor de iep!

» verschillende iepen

Er zijn meer soorten. In de stad zie je meestal de 'Hollandse iep', in de natuur vaak de 'veldiep' (met kleine, niet zo scheve bladeren). In België wordt de iep vaak de 'olm' genoemd.

13
buurtdieren

Veel soorten veranderen met de seizoenen. Is het een soort die je op weg naar school ziet? Volg hem dan het hele jaar.

Sommige soorten hebben dubbelgangers. Eerst lastig, daarna leuk, want je hebt dan weer een extra soort in je schatkist.

Deze breinlijmklem zet de soort even in je hoofd vast zodat hij daar voor altijd blijft plakken. Vind je die ezelsbrug raar of kinderachtig? Dan werkt hij juist! Verzin je een betere? Gebruik die!

Buurthomen

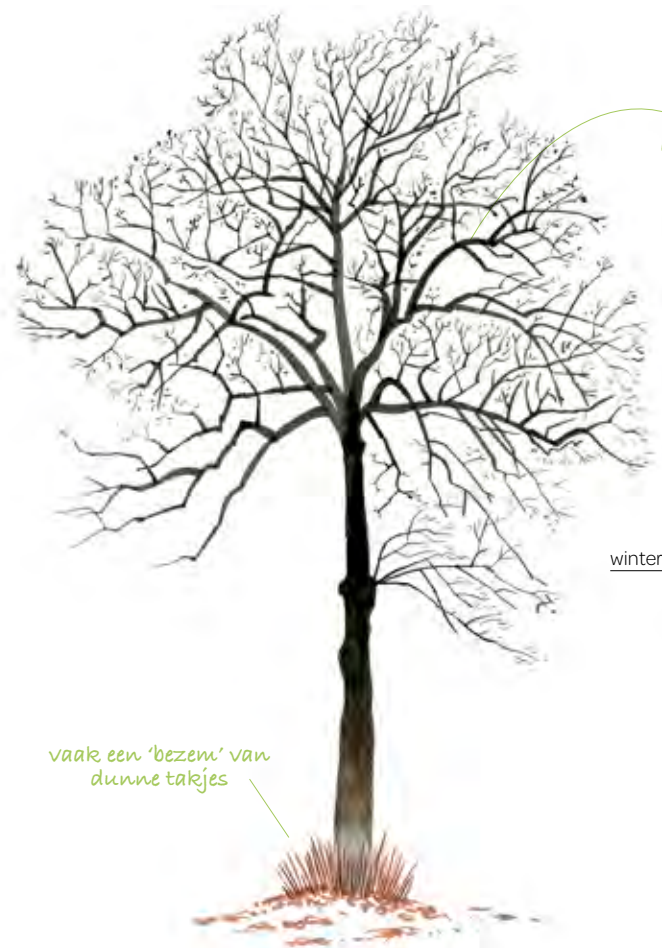
Bomen zie je niet snel over het hoofd. En als je nu naar buiten rent, loop je al snel een buurtboom tegen de stam. Je kunt dan direct kijken of je hem herkent. De bladeren helpen je daarbij, maar in de winter zitten die er niet aan. Toch kun je ook dan zien welke boom het is. En anders vind je er misschien nog wel afgevallen spieksblaadjes onder.

Linde

Natuurlijk, zijn schors is ruw en zijn hout is hard. Maar op de een of andere manier is de linde een lieve boom. Misschien door zijn kruin vol frisgroene hartjes.

waar? Langs straten en in parken. Krijgt hij de tijd en ruimte, dan krijgt hij een prachtige brede kroon en een knoestige dikke stam.

het jaar In de lente frisgroen. Bloeit in de vroege zomer, in de herfst geel en in de winter kaal.

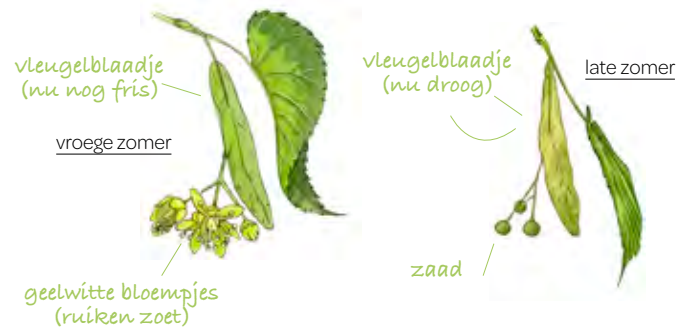

winter

een afgezaagde of afgebroken tak groeit door met een knik en boog

De winterknoppen zijn roodbruin. Elke knop staat alleen en het takje zigzagt: het maakt een knikje na elke knop.

vleugelblaadje (nu nog fris)

vroeg zomer

geelwitte bloempjes (ruiken zoet)

vleugelblaadje (nu droog)

late zomer

zaad

vaak een 'bezem' van dunne takjes

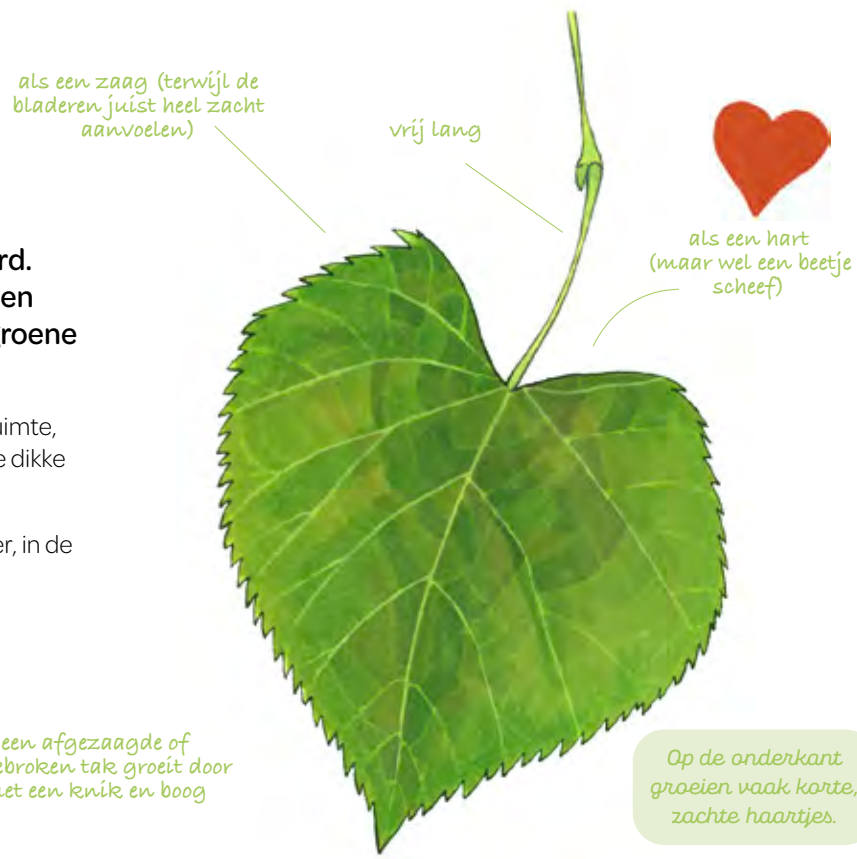
» verschillende lindes

Bij ons komen verschillende lindes voor. Speciaal is de 'zilverlinde': met een zilverwitte onderkant van de bladeren.

*** onthouden**
Hartjes, frisgroen, zoete bloemen: de linde doet denken aan de lente en vlinders in je buik.

Door het vleugelblaadje vliegt het zaad draaiend mee met de wind.

als een zaag (terwijl de bladeren juist heel zacht aanvoelen)

vrij lang

als een hart (maar wel een beetje scheef)

Op de onderkant groeien vaak korte, zachte haartjes.

Iep

De iep is een vrolijke boom. Hij strooit met confetti en daarna maakt hij lekker slordige bladeren. Handig, want zo kun je hem herkennen.

waar? Vooral in steden, ook langs wegen en in de natuur.

het jaar De bloempjes komen na de winter, de 'confetti' (met de zaadjes) vroeg in de lente. Pas daarna komen de bladeren. In de herfst worden die geel en vallen ze af.

einde winter

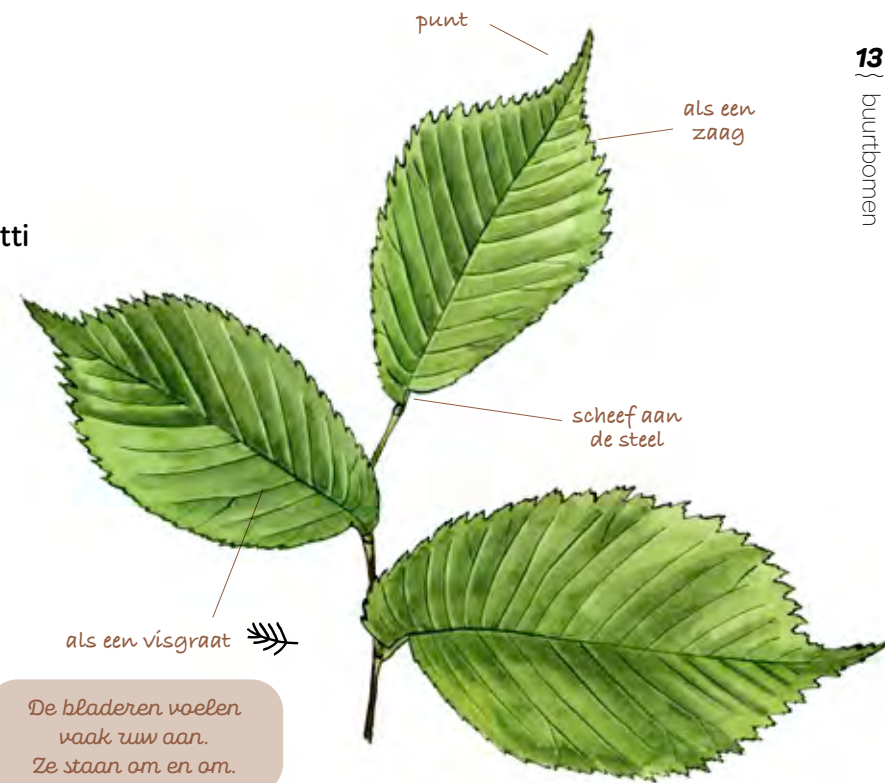
Een kale eindtak met zijtakjes lijkt op een visgraat. Vroeg in de lente komen er toefjes roodbruine bloempjes uit de bolle knopjes.

De goot langs de stoep ligt in de lente soms vol met iepenconfetti, ook wel 'lentesneeuw' genoemd.

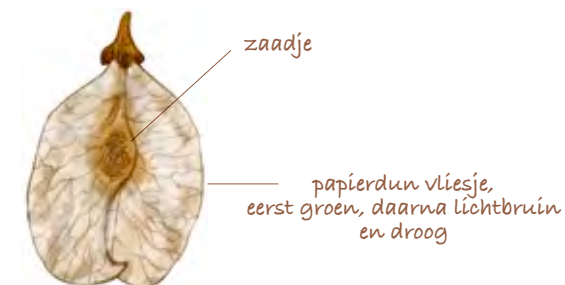
» verschillende iepen

Er zijn meer soorten. In de stad zie je meestal de 'Hollandse iep', in de natuur vaak de 'veldiep' (met kleine, niet zo scheve bladeren). In België wordt de iep vaak de 'olm' genoemd.

als een visgraat

De bladeren voelen vaak ruw aan. Ze staan om en om.

» niet verwarren met...

De bladeren van de 'haagbeuk' lijken op die van de iep, maar zitten niet scheef op de steel. En die boom maakt geen confetti, maar zaden met vleugels.

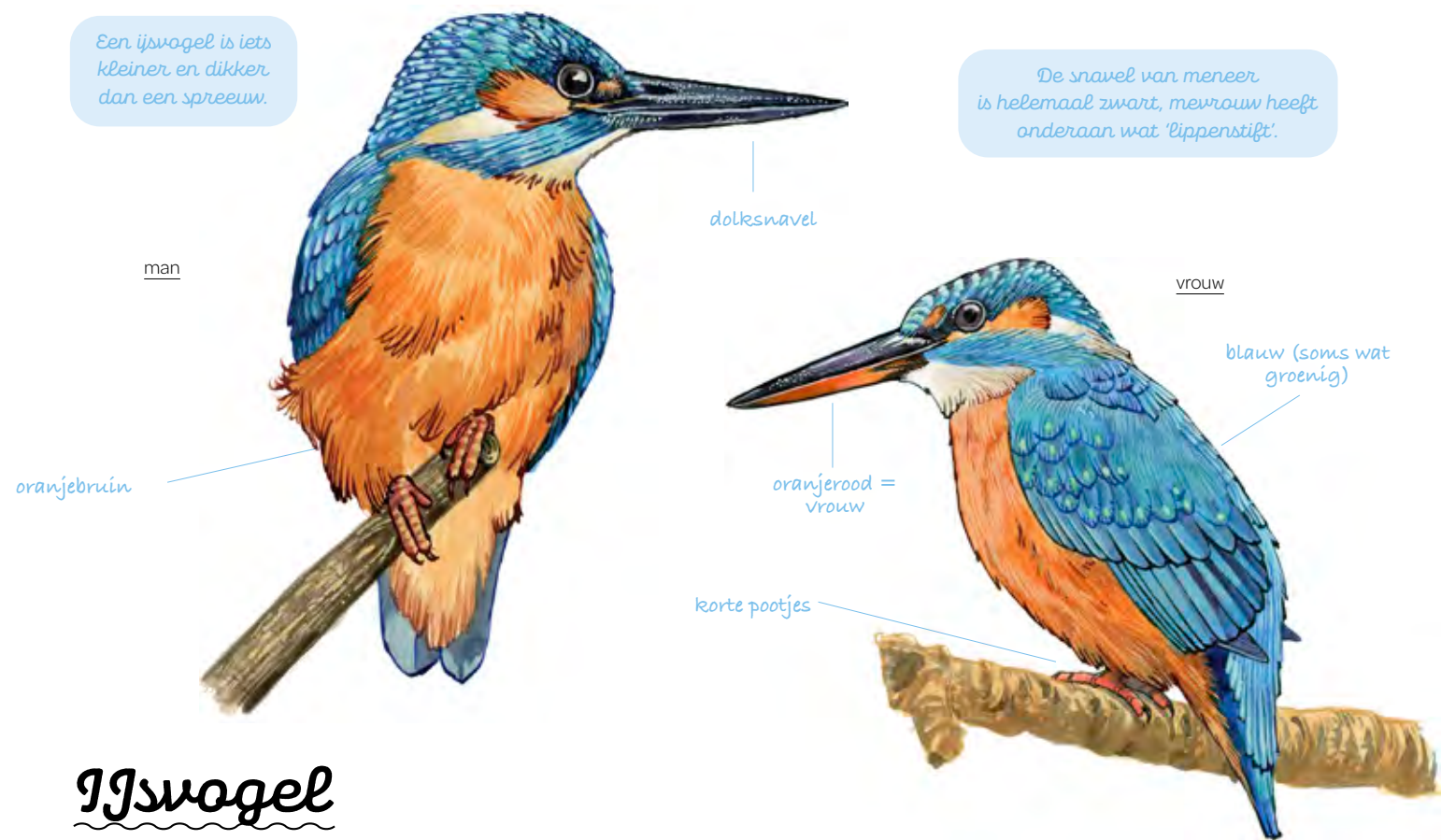
*** onthouden**
De bladeren vrolijk scheef, strooien met confetti: dat klinkt als een feestje. Dus iep-iep-iep... hoera voor de iep!

Schatten

De mooiste schatten vind je als je iets anders zoekt.
Dat geldt zeker voor deze aandachtstrekkers. Ga er niet naar op zoek, maar zorg wel dat je ze kent. Dan weet je waarop je moet letten voordat die pluim- of schubbenstaart uit beeld is. Bovendien vergroot je de mogelijkheid op het vinden van deze schatten als je weet waar en wanneer je kans het grootst is. En vaak is het vinden van een spoor ook al spannend.

Een ijsvogel is iets kleiner en dikker dan een spreeuw.

De snavel van meneer is helemaal zwart, mevrouw heeft onderaan wat 'lippenstift'.

Ijsvogel

Als je weet waar je op moet letten, herken je de ijsvogel in een flits. En als je hem een keer écht goed ziet, word je helemaal warm van zijn prachtkleuren.

waar? Bij helder water met struiken langs de oever.

het jaar Het hele jaar in het land. In de herfst en winter ook ver van zijn nesthol.

Ijsvogels pikken een nesthol uit in een steile oever langs zoet water (liefst een heldere beek). De jongen komen pas naar buiten als ze veren hebben.

Meestal zie je een ijsvogel het eerst als hij vliegt: in een rechte lijn over het water. Dat gaat snel, maar juist dan is zijn knalblauwe rug te zien.

geeft bijna licht, zo helder is het blauw

tjie... tjieieiep!

* roept heel hoog, vooral als hij vliegt *

* onthouden
Denk bij ijs aan 'blauw van de kou' en blauwer dan de ijsvogel kan niet.

» verschillende ijsvogels

In de Lage Landen kom je maar één ijsvogel tegen, in de wereld zijn er bijna honderd soorten! Ondanks hun naam leven ze vooral in warme landen.

Op het strand kruipt een zeehond als een dikke rups. Zwemmen gaat hem beter af. Hij is vaker onder water dan boven.

De grijze heeft een droevige blik (de gewone kijkt verbaasd).

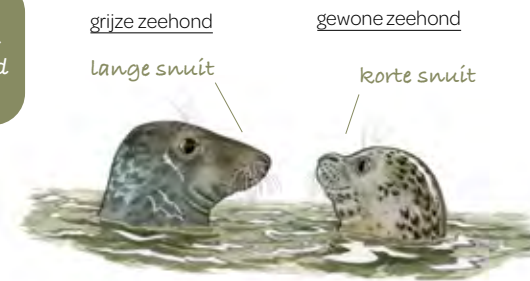
Grijze zeehond

Een zeehond zien is bijzonder, maar het wordt helemaal speciaal als je weet of het een grijze zeehond is of een gewone. De grijze is de grootste.

waar? Op het strand en in de zee.

het jaar Het hele jaar te zien. De moeder krijgt haar jong na de herfst op een zandeiland.

Bij de grijze vormen de snuit en het voorhoofd een rechte lijn.

De man is groter dan de vrouw. Die is weer groter dan meneertje 'gewone zeehond' (die weer groter is dan mevrouwtje).

De gewone zeehond krijgt begin zomer een gladharig donkergrijs jong dat al direct mee de zee in kan. De witte wollige baby van de grijze zeehond wordt aan het eind van de herfst geboren en krijgt pas na drie weken een zwemvacht.

* onthouden
De grijze zeehond heeft een lange snuit, als een grijze wolf.

Test- en oefenkaartjes

Voor en achter in dit boek vind je kaartjes met plaatjes. Ze staan door elkaar. Die kaartjes kun je gebruiken om de soorten te leren herkennen en om te testen of je ze kent.

Wijs een kaartje aan. Weet je de naam van de soort?

Super! Weet je hem niet? Dat komt nog wel.

In het boek zitten de kaartjes vast. Met losse kaartjes kun je nog beter testen en oefenen. Ga daarvoor naar www.roebers.nl of www.gottmerkinderboeken.nl en dan naar 'Soortenschat'. Print de vellen, knip de kaartjes los, husselen en... testen maar!

Mijn schatkist

Dit is misschien wel het belangrijkste deel van dit boek.

Hier ga je vanaf vandaag bijhouden hoe groot
jouw soortenschat is.

Op de volgende twee bladzijden staan alle soorten uit dit boek. Met de test- en oefenkaartjes kun je nagaan of je de soort kent. Is dat zo? Kleur dan het breintje bij die soort in. Heb je de soort in het echt gezien? Dan kleur je het oogje in.

Maar let op! Het telt pas vanaf vandaag. En ook pas vanaf het moment dat je de soort echt kent. Want een lieveheersbeestje heb je natuurlijk al eens gezien, maar toen had je vast zijn stippen niet geteld.

Sla om, vul je naam en de datum in. Dan gaat je tijd...

... nú in!

De soorten die ik ken en heb gezien

naam: _____

datum begin: _____

deze ken ik   in het echt gezien

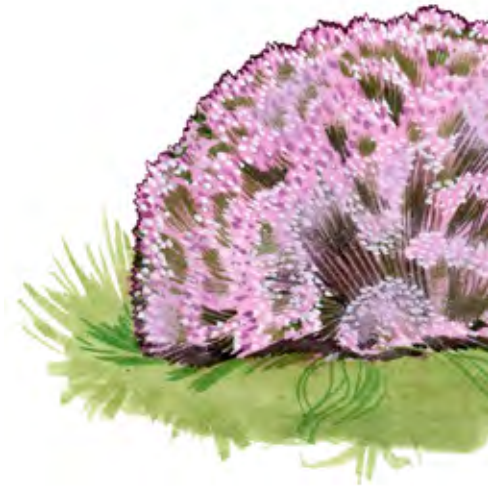
-   linde
-   iep
-   plataan
-   esdoorn
-   populier
-   paardenkastanje
-   kauw
-   gierzwaluw
-   koolmees
-   pimpelmees
-   huismus
-   merel
-   weegbree
-   herderstasje
-   paardenbloem
-   fluitenkruid
-   brandnetel
-   dovenetel
-   huisvlieg
-   wegmier
-   wesp
-   bij
-   koolwitje
-   zevenstippelig lieveheersbeestje

-   roos
-   tulp
-   narcis
-   krokus
-   sneeuwkllokje
-   zonnebloem
-   kruisspin
-   trilspin
-   pissebed
-   duizendpoot
-   regenworm
-   tuinslak
-   riet
-   lisdodde
-   kropaar
-   vossenstaart
-   kruipertje
-   paardenstaart
-   boerenzwaluw
-   Kievit
-   spreeuw
-   buizerd
-   kokmeeuw
-   ekster

-   vliegenzwam
-   inktzwam
-   stuifzwam
-   elfenbankje
-   muisjesmos
-   steenkorstmos
-   stekelbaars
-   snoek
-   paling
-   libel
-   bruine kikker
-   pad
-   aardappel
-   mais
-   tarwe
-   ui
-   suikerbiet
-   raaigras
-   wilde eend
-   fuut
-   meerkoet
-   waterhoen
-   blauwe reiger
-   knobbelzwaan
-   eik
-   beuk
-   berk
-   wilg
-   es
-   den
-   ree
-   egel
-   konijn

-   haas
-   veldmuis
-   dwergvleermuis
-   klimop
-   meidoorn
-   vlier
-   hazelaar
-   braam
-   struikhei
-   oorkwal
-   strandkrab
-   kokkel
-   mossel
-   zeester
-   zeekat
-   reuzenbovist
-   vos
-   ijsvogel
-   grijze zeehond
-   passiebloem
-   ringslang

Soortendagboek

Helemaal mooi wordt het als je naast deze lijst een eigen soortenschrift bijhoudt. Of een document op de computer. Daarin zet je welke soorten je op een dag gezien hebt. Je noteert de naam van de soort en liefst nog wat meer. Waar je de soort zag. Wat het dier deed. Of de plant bloeide. Dat soort dingen.

Je kunt ook soorten opschrijven die niet in *Soortenschat* staan, maar die je toch kent en gezien hebt. Of onbekende soorten die je zag en graag wilt leren kennen. Maak dan een foto of een tekening, dan kun je er later misschien de naam nog bij zetten. Zo wordt jouw soortenschat steeds groter. En jij steeds rijker.